

Instytut Pamięci Narodowej - Kraków

<https://krakow.ipn.gov.pl/pl4/aktualnosci/191974,W-Strozach-odslonieto-mural-mjr-Romana-Proszka-i-rtm-Mariana-Jureckiego.html>
14.05.2024, 04:23

W Stróżach odsłonięto mural mjr. Romana Proszka i rtm. Mariana Jureckiego

7 października 2023 r. w Stróżach (gm. Grybów) odbyła się uroczystość odsłonięcia muralu, upamiętniającego pochodzących z tej miejscowości mjr. Romana Proszka i rtm. Mariana Jureckiego. Krakowski IPN reprezentował Jakub Ryba z Oddziałowego Biura Upamiętniania Walk i Męczeństwa, który złożył kwiaty pod tablicą poświęconą obu oficerom.

Inicjatorem powstania muralu był pracownik Oddziału IPN w Rzeszowie Michał Kalisz. Instytut zaangażował się finansowo w to przedsięwzięcie. Autorem projektu i wykonawcą muralu jest Arkadiusz Andrejkow. Mural powstał na budynku, w którym urodzili się i mieszkali R. Proszek i M. Jurecki.

W Stróżach odsłonięto mural mjr. Romana Proszka i rtm. Mariana Jureckiego. Fot. Jakub Ryba (IPN)

W Stróżach odsłonięto mural mjr. Romana Proszka i rtm. Mariana Jureckiego. Fot. Jakub Ryba (IPN)

W Stróżach odsłonięto mural mjr. Romana Proszka i rtm. Mariana Jureckiego. Fot. Jakub Ryba (IPN)

W Stróżach odsłonięto mural mjr. Romana Proszka i rtm. Mariana Jureckiego. Fot. Jakub Ryba (IPN)

W Stróżach odsłonięto mural mjr. Romana Proszka i rtm. Mariana Jureckiego. Fot. Jakub Ryba (IPN)

Major Roman Proszek

Urodził się 23 stycznia 1911 r. w Stróżach Wyżnych (obecnie części wsi Stróże). Po ukończeniu szkoły powszechnej w rodzinnej miejscowości kontynuował edukację w gimnazjum w pobliskim Grybowie. Swoje życie związał ze służbą wojskową. W latach 1933-1939 służył m.in. w 22. pułku artylerii lekkiej w Przemyślu i 5. batalionie pancernym w Krakowie. W 1933 r. otrzymał awans na stopień podporucznika.

Jesienią 1939 r. walczył w szeregach 51. dywizjonu pancernego - jako dowódca plutonu techniczno-gospodarczego. Następnie przebywał w obozie dla internowanych na Węgrzech, skąd przedostał się do Francji. Tam wstąpił do 10. Brygady Kawalerii Pancernej gen. Stanisława Maczka i wziął udział w działaniach bojowych we Francji. Po jej upadku trafił do Wielkiej Brytanii. Służył w szeregach 1. pułku pancernego (w składzie 1. Dywizji Pancernej gen. Maczka), a w 1943 r. otrzymał awans na stopień kapitana. W latach 1944-1945 przeszedł cały szlak bojowy 1DP, biorąc udział w walkach na terenie Francji, Belgii, Holandii i Niemiec. Od listopada 1944 r. był zastępcą dowódcy 1. pułku pancernego, służąc od lutego 1945 r. w randze majora.

Wraz z innymi żołnierzami 1DP w 1947 r. trafił do Wielkiej Brytanii, gdzie pełnił służbę w Polskim Korpusie Przysposobienia i Rozmieszczenia. Rok później wyemigrował do Kanady, w której spędził resztę życia. Działał w stowarzyszeniach zrzeszających kombatantów, m.in. pełniąc funkcję przewodniczącego Stowarzyszenia Żołnierzy 1. Dywizji Pancernej w Kanadzie. Zmarł 27 listopada 1985 r. w Cambridge (w stanie Ontario w Kanadzie). Był kawalerem Orderu Virtuti Militari i Orderu Odrodzenia Polski. Został także uhonorowany odznaczeniami belgijskimi, brytyjskimi i francuskimi.

Rotmistrz Marian Jurecki

Urodził się 10 sierpnia 1911 r. w Stróżach Wyżnych. Po ukończeniu szkoły powszechnej w rodzinnej miejscowości,

kontynuował edukację w gimnazjum w pobliskim Grybowie. Swoje życie związał ze służbą wojskową. Służył m.in. w 2. pułku lotniczym w Krakowie i 10. pułku ułanów litewskich w Białymstoku. W 1936 r. otrzymał awans na stopień podporucznika. Jesienią 1939 r. walczył - jako dowódca 10. szwadronu kolarzy - w szeregach Podlaskiej Brygady Kawalerii. Podczas działań bojowych został ranny.

Dowiedziawszy się o agresji sowieckiej, przekroczył granicę z Litwą. Trafił do Kowna, skąd uciekł i w listopadzie 1939 r. dotarł do Francji. Tam wstąpił do 10. Brygady Kawalerii Pancерnej gen. Stanisława Maczka i wziął udział w działaniach bojowych we Francji. Po jej upadku trafił do Wielkiej Brytanii, gdzie wyraził gotowość służby w okupowanej przez Niemców Polsce. W marcu 1941 r. został awansowany na stopień porucznika, w kwietniu tegoż roku złożył w Londynie przysięgę na rotę ZWZ-AK. Wtedy też przyjął konspiracyjne pseudonimy „Orawa” i „Tymon”.

Nocą z 27 na 28 grudnia 1941 r. został zrzucony jako cichociemny do okupowanego kraju. Bezpośrednio po oddaniu skoku poległ w walce z Niemcami w okolicy Brzozowa Starego (w pobliżu Sochaczewa). Był kawalerem Orderu Virtuti Militari, a także pierwszym cichociemnym, który zginął na polskiej ziemi. Pośmiertnie został awansowany na stopień rotmistrza.